

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ : ความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจ ในทศวรรษที่ 1990 ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างไทย - จีน ทางด้านเศรษฐกิจ ในกรอบของการพัฒนาสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจโดยจะทำการศึกษาถึงพัฒนาการ ความสัมพันธ์ระหว่างไทย - จีนในทศวรรษที่ 1990 อันเป็นช่วงเวลาที่เกิดการเปลี่ยนแปลง ของประเทศต่างๆ ในโลก และความจำเป็นในการปรับระบบเศรษฐกิจให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ในยุคโลกาภิวัตน์ นำมาซึ่งการรวมกลุ่มประเทศร่วมมือทางเศรษฐกิจ เพื่อเพิ่มการขยายตลาด การลงทุน อำนวยต่อรอง และการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ดังนั้นสหภาพเมียนมาร์ สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐประชาชนจีน และไทย จึงเห็นพ้องให้มีการประสาน ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในระดับอนุภูมิภาค 4 ชาติหรือที่เรียกว่า “สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ” ด้วยการสนับสนุนจากธนาคารพัฒนาเอเชีย และองค์การวางแผนพัฒนาแห่งสหประชาชาติ โครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจนี้จึงเป็นความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ซึ่งทำให้อนุภูมิภาคนี้มีบทบาท มากขึ้นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง นอกจากจะมีความร่วมมือในระหว่าง 4 ประเทศแล้ว ยังได้มีการขยายความร่วมมือไปถึงกัมพูชาและเวียดนามอีกด้วย ซึ่งนโยบายที่จะดำเนินร่วมกันเพื่อ เป้าหมายในการพัฒนาส่งเสริม ด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม ตลอดจนการท่องเที่ยวร่วมกัน ซึ่งในวิทยานิพนธ์นี้จะเน้นศึกษาในกรณีความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจระหว่างไทย - จีน ซึ่งทั้ง ไทยและจีนเป็นประเทศที่เป็นหลักในการพัฒนาโครงการดังกล่าวให้ดำเนินไปโดยเร็ว

ในการดำเนินการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลผลักดันและส่งเสริมให้ ความสัมพันธ์ระหว่างไทย - จีนในทศวรรษที่ 1990 ในโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจให้ใกล้ชิดกัน มากขึ้นของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้นำเอาแนวคิดเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติ แนวคิดเรื่อง การเมืองเกี่ยวพัน แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ และกฎว่าด้วยประโยชน์ เปรียบเทียบในการผลิต มาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ โดยในส่วนของแนวคิดเรื่องผลประโยชน์ แห่งชาติ ทั้งไทยและจีนต่างพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายของผลประโยชน์แห่งชาติ โดยจีนได้ พยายามที่จะพัฒนาเศรษฐกิจทางตอนใต้ของประเทศให้เจริญทัดเทียมส่วนอื่น เนื่องจากดินแดน ดังกล่าวยังล้าหลังขาดทางออกทางทะเลและในขณะเดียวกันจีนยังสามารถจะหาประตูสู่ภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และใช้เส้นทางในการพัฒนาพื้นที่สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ ในการเปิดรับ การลงทุนจากต่างประเทศให้เข้าสู่ทางภาคใต้ของจีนได้สะดวก ในขณะที่ไทยก็ต้องการที่จะพัฒนา พื้นที่ทางตอนเหนือของไทย และต้องการจะเป็นศูนย์กลางการส่งออกในอนาคต ทั้งนี้เพราะ

การร่วมมือในโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ จะทำให้ไทยกลายเป็นเส้นทางระบายสินค้าจากประเทศเพื่อนบ้านสู่ตลาดโลก เนื่องจากไทยมีโครงสร้างพื้นฐานทางคมนาคม ที่พร้อมกว่าประเทศอื่นในอนุภูมิภาคนี้ และเพื่อเปิดประตูทางตอนใต้และตะวันออก เช่น เขตอุตสาหกรรมชายฝั่งภาคใต้และภาคตะวันออก ในขณะที่เดียวกันสิ่งที่สำคัญมากอีกประการหนึ่งในเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติ เนื่องจากจีนมีนโยบายเศรษฐกิจที่ชัดเจนว่าต้องการจะปลดปล่อยพลังทางเศรษฐกิจของมณฑลทางใต้ ผ่านมายังประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยทางออกทางทะเล ทำให้ไทยต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสินค้าเกษตรบางชนิดที่ต้นทุนของจีนถูกกว่า เช่น กระเทียม ตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้นจากการคมนาคมที่สะดวกขึ้น เช่น การลักลอบเข้าเมือง การก่ออาชญากรรมข้ามชาติ เช่น การล่อลวงหญิงจากจีนมาเป็นโสเภณี ยาเสพติดจากเมียนมาร์ แต่ประชาชนก็ได้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการได้ติดต่อค้าขาย ตลอดจนสามารถส่งสินค้าไปขายจีน รวมทั้งเครื่องอุปโภคบริโภค อันนำมาซึ่งมิตรภาพทางการเมือง

ส่วนในกรอบของแนวคิดเรื่องการเมืองเกี่ยวพันจะได้วิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลให้รัฐบาลประเทศต่างๆ ดำเนินนโยบายของตน ซึ่งแบ่งเป็นปัจจัยภายใน ได้แก่ ปัจจัยทางด้านทัศนคติของผู้นำ ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์และเศรษฐกิจ และปัจจัยภายนอก ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นๆ นอกจากนี้ในกรอบการวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดการพัฒนาสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ ซึ่งแนวคิดสามเหลี่ยมเศรษฐกิจเป็นการนำเอาลักษณะเกี่ยวพันระหว่างกัน อันเป็นการนำเอาความได้เปรียบทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศมาจัดสรรร่วมกัน เป็นแบบอย่างในการพัฒนาโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ ซึ่งทั้ง 4 ประเทศจะมีจุดเด่นที่แตกต่างกันออกไปและได้เชื่อมโยงกันอีก 2 ประเทศในกรอบของหกเหลี่ยมเศรษฐกิจเพื่อพัฒนาเส้นทางคมนาคมทั้งทางบก น้ำ อากาศ การพัฒนาเครือข่ายในด้านคมนาคม ความร่วมมือในด้านพลังงาน และการพัฒนาในด้านการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามในการขยายตัวของความร่วมมือทางเศรษฐกิจในระดับอนุภูมิภาคนี้ ย่อมจะหมายถึงการเสริมสร้างความสามารถศักยภาพในการแข่งขันให้ต้นทุนต่อหน่วยการผลิต นอกจากนี้การขยายตัวในกรอบความร่วมมือดังกล่าวยังเป็นการขยายตลาด และกำลังซื้อในระดับอนุภูมิภาค ทั้งยังเป็นแรงกระตุ้นการลงทุนทั้งจากในประเทศในภูมิภาคและต่างประเทศ ในกรอบของกฎว่าด้วยประโยชน์เปรียบเทียบ การเกิดการรวมกลุ่มของความร่วมมือในกรอบสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจทำให้เกิดการพึ่งพาทางเศรษฐกิจโดยพึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ในลักษณะของการแลกเปลี่ยนความได้เปรียบอันเป็นศักยภาพของแต่ละประเทศ

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าอิทธิพลของปัจจัยด้านภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม การเมืองและความมั่นคงที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทย - จีน ในโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจโดยรวมให้ใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น